

КОМПЛЕКСНАЯ РАБОТА ПА БЕЛАРУСКАЙ МОВЕ І ЛІТАРАТУРЫ

10 клас

Заданні	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Усяго
Балы											50

Заданне 1. Запішыце словы ў фанетычнай транскрыпцыі.

Максімальная колькасць балаў – 5.

Слова	Транскрыпцыя	Слова	Транскрыпцыя
раз'езджаны		схілены	
утрымаешся		падцісне	
счарсцвелы		мундзір	
без солі		супрацьдымны	
пад ігліцай		не едзеш	

Заданне 2. Запішыце прыметнікі з прыстаўкамі *без/бяз, не/ня* ў адпаведнасці з прыведзенымі значэннямі.

Максімальная колькасць балаў – 4.

1. Якога нельга акінуць вокам, неабсяжны –	
2. Такі, у якім няма верху, верхавіны –	
3. Свабодны ад аблажэння пошлінай –	
4. Працяглае без выездаў жыццё, знаходжанне на адным месцы –	
5. Які не дасягнуў паўналецця –	
6. Які жыве, існуе вечна –	
7. Які зроблены без жадання атрымаць асабістую карысць –	
8. Які не дзеліцца на два –	

Заданне 3. Ад прапанаваных слоў утварыце зборныя назоўнікі. Запішыце і графічна абазначце словаўтваральны сродак.

Максімальная колькасць балаў – 6.

Пяро →	бюракрат →
ракушка →	дзеці →
лаза →	студэнт →

Заданне 4. Устаўце прапушчаныя літары і знакі прыпынку.

Максімальная колькасць балаў – 6.

Пуцявіны песняра

Якуб Колас нарадзіўся ў маляўнічым л__сным кутку дзе векавечныя хвоі і кашлатыя елкі па__піралі неба а побач бруліся хвалі н__стомнага Н__мана.

Акінчыцы а потым Ласток гэта ціхія і прыгожыя м__сціны чароўнага роднага краю дзе праляглі пуц__віны паэта. Але найбольш уражанняў юна__тва было звязана з л__снічоўкай Альбуць дзе ён прачытаў першае слова склаў першы свой верш слухаў песні л__сных жаваранкаў радаваўся гулкім в__сновам навальніцам.

Апрача д__рэктараў быў у л__снічоўцы і яшчэ адзін настаўнік дзядз__ка Антось. Натура паэтычная і шматгран__ая ён многае зрабіў каб перад вачыма кемлівага і дасціпнага пл__м__нніка раскрылася краса і веліч непаўторнай беларускай прыроды складанае і н__лёгкае с__лянскае жыццё.

Тут у Альбуці загарэлася ў сэрцы Коласа паэтычная іскра і нікія ліхалеці жыцця не __маглі яе пагасіць. Так у __аднямонні з'явіўся свой паэт свой п__сняр с__лянскай н__долі. Пачынаць паэтычны спеў яму дапамаглі хвалі Нёмана гоман лес__луговое раздол__е дзядз__кавы ка__кі ма__чыны песні і само жыццё якое настойліва стукалася ў акенца глухой л__снічоўкі.

(Паводле С. Александровіча)

Заданне 5. Выпішыце з тэксту задання 4 сінонімы да наступных слоў:

Максімальная колькасць балаў – 4.

Эфектны – _____

Натхняльнік – _____

Гора – _____

Мастак слова – _____

Заданне 6. У правы слупок табліцы запішыце словы-паранімы, якія адрозніваюцца ад папярэдніх толькі адной літарай.

Максімальны бал – 5.

Адвячорак		бацькаўскі	
гумар		бялізна	
адолець		вечка	
пачуванне		вы__шка	
акраец		газ	

Заданне 7. Запішыце беларускія адпаведнікі.

Максімальная колькасць балаў – 6.

Страдаць почкамі	
прислониться к стене	
обоих влюблённых	
не говорит об этом	
благодарить маму	
супруги помогали друг другу	

Заданне 8. Запоўніце пустыя клеткі табліцы.

Максімальная колькасць балаў – 4.

Апошні сказ тэксту задання 4 з'яўляецца:

1. Паводле структуры сказ –	
2. Тып сказа –	
3. Сродак сувязі частак –	
4. Віды адносін паміж часткамі –	

Заданне 9. Пададзены прозвішчы беларускіх пісьменнікаў. Замест пропускаў запішыце іх імёны.

Максімальная колькасць балаў – 5

Імя	Прозвішча	Імя	Прозвішча
	Багдановіч		Рымша
	Гілевіч		Пашкевіч
	Дудараў		Шамякін
	Барадулін		Быкаў
	Дубоўка		Атраховіч

Заданне 10. Суаднясіце словы і прыведзеныя значэнні. Запішыце адпаведныя лічбы.

Максімальная колькасць балаў – 5.

А. алітэрацыя	1) спалучэнне супрацьлеглых паняццяў, якія лагічна выключаюць адно другое; 2) семантычна непадзельны апісальны выраз, з дапамогай якога перадаецца сэнс іншага слова ці выразу; 3) паўтор у вершаванай мове зычных гукаў; 4) супрацьпастаўленне; 5) параўнанне аднаго прадмета з другім на аснове іх падабенства.
Б. метафара	
В. перыфраза	
Г. антытэза	
Д. аксюмаран	

A = __, B = __, B = __, Г = __, Д = __.

ВОДГУК НА МАСТАЦКІ ТВОР

10 клас

САНЕТ

Не шукайце шчасця на чужыне,
Дзесьці за марамі, за гарамі,
Бо туга па дарагой Айчыне
Будзе крочыць след у след за вамі.

Не цурайцеся і роднай мовы,
Што з калыскі навучала маці,
Як для дрэва карань, так і слова
Сілу, годнасць не дае нам страціць.

Продкамі не грэбуйце ніколі,
Бо яны жыццём сваім, крывёю
Здабывалі і зямлю, і волю.

І вітайце племя маладое –
Пачалі бацькі, завершаць дзеці
Будаваць свет новы на планеце.

Эдуард Валасевіч

